

ДОКУМЕНТАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ І ТЕХНОЛОГІЇ

Л. О. Чекмарьова

*Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського*

м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ УРЯДОВОГО ВЕБ-ПОРТАЛУ ТА ВЕБ-САЙТІВ ОБЛАСНИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ УКРАЇНИ ЯК ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Інформаційні ресурси Інтернет останнім часом завоювали масштабний інформаційний простір в усьому світі. Україна також вийшла на рівень як законодавчого, так і практичного формування інформаційних ресурсів, створення нової форми електронного документопотоку наприкінці ХХ ст. Важливість дослідження документальних ресурсів інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень у місцевих органах державної влади відзначалася в працях деяких дослідників, перш за все, С.Г. Кулешова, який стисло розглядав поняття інформаційно-документаційного забезпечення управління, напрями діяльності обласних державних адміністрацій в контексті інформаційних соціальних потреб та потреб у реалізації періодичних і ситуативних потреб керівництва обласних державних адміністрацій та документаційну реалізацію цих функцій¹.

Закон України “Про місцеві державні адміністрації” встановив, що виконавчу владу в областях, районах, Автономній Республіці Крим, у містах Києві та Севастополі здійснюють обласні, районні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації. Інформатизація цих органів є важливою складовою загального розвитку державного управління в Україні.

Так, у 1998 р. Верховна Рада України затвердила два базових

закони – Закон України “Про Національну програму інформатизації”² та Закон України “Про Концепцію Національної програми інформатизації”³. До законодавчої бази увійшли також постанови Верховної Ради та Кабінету Міністрів України (далі – КМУ), які мали забезпечити реалізацію цих документів, зокрема, коло державних замовників, на яких покладалася реалізація конкретних завдань інформатизації та завдання програми на 2000–2002 рр.⁴

Створення та розвиток офіційних веб-порталів та веб-сайтів активізувалися після виходу Указів Президента України від 31 липня 2000 р. № 928/2000 “Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні” та від 17 травня 2001 р. № 325/2001 “Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості діяльності органів державної влади”.

Окрему галузь у цій інформаційній мережі займають ресурси офіційного характеру, що формуються органами державної влади України (далі – ОДВУ) як органи управління в своїй сфері. Об’єктивна потреба в існуванні таких ресурсів викликана необхідністю реалізації та вдосконалення управлінських функцій цих ОДВУ, яким надається інформаційно організований характер, а також подальшим розвитком гласності та відкритості діяльності ОДВУ. Сьогодні в Україні діють потужні веб-портали та сайти ОДВУ по вертикалі та горизонталі.

Наступною важливою віхою у розвитку цього процесу стала Постанова КМУ від 4 січня 2002 р. № 3 “Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади”⁵ (далі – Порядок оприлюднення), що мала на меті поліпшення умов для розвитку демократії, реалізації громадянами конституційних прав на участь в управлінні державними справами і на вільний доступ до інформації про діяльність органів виконавчої влади, а також забезпечення гласності та відкритості діяльності цих органів.

Цією Постановою був затверджений порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади, які зобов’язувалися забезпечити розміщення і постійне оновлення інформації на власних веб-сайтах у мережі Інтернет. Секретаріату КМУ, Міністерству економіки та Міністерству з питань європейської інтеграції, Державному комітету зв’язку та інформатизації та Адміністрації Державної служби спеціального зв’язку й захисту інформації для інтеграції інформаційних ресурсів органів вико-

навчої влади, розміщених у мережі Інтернет, було ухвалено забезпечити розроблення та реалізацію проекту Єдиного веб-порталу КМУ. У Постанові визначалося, що Секретаріат КМУ є замовником розроблення концепції, технічного завдання на створення веб-порталу та відповідного базового програмного забезпечення, Державний комітет телебачення і радіомовлення – відповідальним за інформаційне, а Державний комітет зв'язку та інформатизації – за технічне забезпечення передбачених цією Постановою заходів.

Основною метою побудови та функціонування веб-порталу КМУ та веб-сайтів органів виконавчої влади є концентрація та систематизація необхідної інформації та системи знань з управлінських питань; своєчасне забезпечення громадян, державних органів та інших організацій і установ повною та достовірною інформацією щодо виконання функцій, а також коментарями та правовими аналітичними матеріалами; важливе значення надається підвищенню якості нормотворчої діяльності, результативності роботи державних органів та інших організацій.

Видовий склад державно-управлінської інформації, що допомагає здійснювати державне управління, був визначений Законом України “Про інформацію”, де зазначалися такі загальні види інформації: статистична, адміністративна, масова, інформація про діяльність державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування, правова інформація, інформація про особу, інформація довідково-енциклопедичного характеру, соціологічна інформація.

Головна сторінка Урядового веб-порталу має інтегровану інформацію, що розкриває на верхньому рівні основні інформаційні можливості порталу, вона дозволяє провести загальне орієнтування в системі інформаційних ресурсів. На початку головної сторінки веб-сайту органу виконавчої влади розміщується зображення Державного Герба України.

Створення єдиного веб-порталу КМУ спричинене потребою в інтеграції веб-сайтів органів виконавчої влади та розміщення інформаційних ресурсів відповідно до запитів громадян.

Інформаційна структура Урядового порталу, сайтів (тобто система рубрик як пунктів доступу до інформації) визначається декількома обов'язковими (наявність яких обумовлена загальними вимогами щодо діяльності ОДВУ) та необов'язковими розділами (обумовлені важливістю відповідної інформації для реалізації функцій та досягнення цілей та виконання завдань ОДВУ). Тобто здійснюється інформаційна підтримка пріоритетних видів діяль-

ності органів виконавчої влади, які відповідають основним призначенням та функціям – **інформаційного** (надає структуровану та багатоаспектну інформацію про діяльність ОДВУ та виконання їх функцій, а також посилення на зовнішні веб-ресурси та ресурси інших розділів); **комунікаційного** (здійснює обмін інформацією з користувачем, який подає свій соціально-правовий запит та отримує відповідь у вигляді сторінки).

Відповідно до п. 2 Порядку оприлюднення, обласні державні адміністрації (далі – ОДА) розміщують обов'язкові відомості **адміністративного характеру**: найменування органу; основні завдання та нормативно-правові засади діяльності; структура та керівництво органу; прізвища, імена та імена по батькові керівників; місце знаходження органу, його управлінь, відділів та інших структурних підрозділів (поштові адреси, номери телефонів, факсів, адреси електронної пошти та веб-сайтів районних держадміністрацій); основні функції структурних підрозділів, а також прізвища, імена, імена по батькові, номери телефонів, адреси електронної пошти їх керівників; нормативно-правові акти з питань, що належать до компетенції органу; плани підготовки органом проектів регуляторних актів та зміни до них; повідомлення про оприлюднення проектів регуляторних актів, проекти цих актів і аналіз їх регуляторного впливу; звіти про відстеження результативності прийнятих органом регуляторних актів; відомості про регуляторну діяльність органу; порядок реєстрації, ліцензування окремих видів діяльності у відповідній сфері (зразки документів, розрахункові рахунки для сплати необхідних платежів, розмір цих платежів тощо); зразки документів та інших матеріалів, необхідних для звернення громадян до органу; розпорядок роботи органу та години прийому керівництва; виконання бюджету відповідного рівня; показники розрахунків за енергоносії; відомості про сплату місцевих податків і зборів, комунальних платежів, у тому числі тарифи та пільги окремим групам платників, розрахунки юридичних і фізичних осіб з бюджетом відповідного рівня; установи і заклади соціальної сфери; підприємства, установи та організації, що належать до сфери управління органу; цільові програми у відповідній сфері; відомості про проведення закупівлі товарів (робіт, послуг) за державні кошти; поточні та заплановані заходи і події у відповідній сфері; відомості про наявні вакансії; перелік комунальних підприємств, правоохоронних органів, лікувальних, оздоровчих, дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів, які знаходяться на території

відповідної адміністративно-територіальної одиниці, із зазначенням адреси, номерів телефонів, розпорядку роботи; порядок оскарження рішень, прийнятих органом відповідного рівня; державні інформаційні ресурси з питань, що належать до компетенції органу.

У Законі України "Про інформацію" спеціально було закладено можливість розвитку не обов'язкової, але важливої інформації, що необхідна для кращого виконання своїх функцій.

Порядком оприлюднення (п. 11) визначалося, що на веб-сайті ОДА розміщується інформація про територію відповідної адміністративно-територіальної одиниці: сучасна територія та історія регіону, адміністративно-територіальний устрій, міста регіону; загальний огляд економіки, опис природних ресурсів, відомості про транспортну інфраструктуру, засоби комунікації, промисловість, сільське господарство, створення привабливих інвестиційних умов у регіоні, вільні економічні зони, розвиток туризму тощо; а також **відомості про розвиток науки, освіти, культури** (перелік навчальних закладів і наукових установ, закладів культури і мистецтва), посилання на інші інтернет-ресурси регіону. Цим же пунктом на веб-сайті надано право розміщувати іншу інформацію, яку керівництво органу виконавчої влади вважає за доцільне оприлюднити.

Основними джерелами цієї інформації, що визначалася п. 11 є: енциклопедії, словники, довідники, рекламні повідомлення та оголошення, путівники, картографічні матеріали тощо, а також довідки, що даються уповноваженими на те державними органами та органами місцевого і регіонального самоврядування, об'єднаннями громадян, організаціями, їх працівниками та автоматизованими інформаційними системами.

На Головній сторінці Урядового веб-порталу розміщувалася інформаційна довідка про ОДА. Загальна структура інформаційної довідки на головних сторінках багатьох сайтів складається з енциклопедичних відомостей за рубриками:

Історія; Площа; Географічні дані, Кордони (у прикордонних вказується і митний контроль); Адміністративно-територіальний поділ (де вказуються райони, кількість населених пунктів, міст, селищ та сіл); Місцеві державні адміністрації; Місцеві ради та кількість депутатів; Населення (чисельність та національний склад, середньооблікова чисельність штатних працівників, у тому числі тих, хто працює у відповідних сферах економіки (кількість штатних працівників у промисловості, сільському господарстві, у транспорті і зв'язку); Промисловий комплекс (включає кількість

промислових підприємств станом на певний відлік часу, обсяг продукції, структура промислового виробництва тощо); Сільське господарство (земельний фонд та сільськогосподарські угіддя, обсяг валової продукції сільського господарства, сільськогосподарські підприємства, вироблення продукції); Будівництво; Бюджет; Зовнішньоекономічна діяльність; Туризм (кількість туристичних підприємств, кількість туристів тощо); Транспортний комплекс та зв'язок; Торгівля; Освіта (заклади вищої, середньої спеціальної, загальноосвітніх шкіл тощо); Охорона здоров'я (лікарські установи, потужність амбулаторно-поліклінічних закладів, відвідування, кількість аптек усіх форм власності тощо); Культура та архітектура (кількість закладів культури клубного типу, масових універсальних бібліотек та бібліотечних фондів, музеїв, шкіл естетичного виховання, театрів, концертних та філармонійних залів, кіноустановок, постійно діючих кінотеатрів, кількість парків відпочинку, об'єкти культури, що перебувають на державному обліку і під охороною держави – пам'ятки архітектури і містобудування, історії, археології, монументального мистецтва та садово-паркової архітектури); Релігійна ситуація (офіційно зареєстрована кількість релігійних організацій, монастирів, місій, суботніх та недільних шкіл); Суспільно-політична ситуація (кількість зареєстрованих обласних організацій політичних партій, які з них є найбільшими за кількістю, а також громадські організації та благодійні фонди).

Зрозуміло, що не може бути абсолютно докладної інструкції щодо формування змісту такої загальної довідки, оскільки області України дуже різноманітні і мають відчутну специфіку по всіх вказаних напрямках. Тому зміст описової статті може відрізнятися один від іншого.

Такі підходи дозволили сформуватися абсолютно новому за видом інформаційному ресурсу, що має як ретроспективну, так і оперативну основу і тим самим є важливим комплексним історичним, соціологічним, політологічним джерелом для сучасних учених. Цей ресурс у сучасних умовах набирає якості принципово нового історичного джерельного масиву, який надає можливості комплексно вивчати хід сучасного історичного процесу в його повноті та комплексності, специфічних тенденціях.

Низка нормативних актів визначає порядок формування ресурсів та передачі цих ресурсів як електронних документальних джерел на архівне державне зберігання з моменту втрати їх оперативного значення, однак сучасні дослідники вже сьогодні мають

можливість аналізувати та систематизувати цей інформаційний ресурс, оскільки Порядком оприлюднення передбачена і верифікація інформації, що розміщується в веб-порталі КМУ та на веб-сайтах органів виконавчої влади передусім, і повинна мати захист від несанкціонованої модифікації (п. 5). Контроль за дотриманням вимог щодо захисту інформації, доступної через веб-портал, здійснюється Адміністрацією Держспецзв'язку (п. 6).

Оскільки у Порядку оприлюднення було заявлено про можливість розвитку інформації, що, на думку ОДА, є доцільною, на окремих сайтах відчутно проявилася тенденція **ініціативного розвитку цих ресурсів у аспектах формування соціо- та історико-культурної інформації**, яка не вимагається обов'язковою регламентацією, тому іноді виходить за межі довідково-енциклопедичного характеру, а також розширення лінків, зв'язків, які дозволяють користувачам сайтів вийти за конкретний обласний рівень історико-культурологічної інформації.

Розглянемо конкретно розміщення історико-культурної інформації на різних сайтах ОДА.

Побудова Урядового веб-порталу та веб-сайтів ОДА характеризується ієрархічним підпорядкуванням. На урядовому порталі виставляється **стандартизована інформаційна картка** області, де висвітлено довідкову текстову інформацію за усталеними нормативними рубриками, що створюють своєрідний "паспорт" області: історія регіону (адміністративно-територіальний поділ, влада, кордони, населення, економічний потенціал, культура і традиції, природа і екологія) та контактна інформація.

Іноді вже на інформаційній картці (далі – ІК) подається досить докладна текстова інформація про історію області, що надалі може розгортатися на більш деталізованому рівні (наприклад, Сумська ОДА: <http://www.state-gov.sumy.ua>).

Крім довідкової текстової інформації, виставлений доступ до іншої інформації, яка, є цінною для відвідувачів Урядового веб-порталу: поштова скринька, вакансії, соціологічне опитування, гаряча лінія, державні закупівлі, деякі анонси щодо найважливіших подій. Так, ці розділи заповнені в Дніпропетровській, Донецькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Миколаївській, Сумській, Луганській, Львівській, Одеській, Харківській, Херсонській, Чернігівській ОДА.

Крім цієї встановленої формату ІК структури, на деяких ІК виставлений доступ до інших актуальних ресурсів, які формува-

лися згідно з відповідними постановами та розпорядженнями КМУ. Так, на ІК Черкаської ОДА надаються, наприклад, такі інформаційні ресурси, як: Україна – НАТО (Євроатлантична інтеграція), 100 днів діяльності Уряду, Відзначення 75-років Голодомору тощо.

Через ІК та за прямою адресою можна увійти на сайти ОДА, які починаються з Головної сторінки.

Головна сторінка, як правило, містить карту сайту області, відомості про ОДА, її склад та офіційну адресу, структуру, кадрові зміни, нормативно-правові документи, якими керується ОДА у своїй діяльності, анонси, новини, історію області, її символіку, відомості про розвиток економіки, фінансовий стан, соціально-гуманітарну сферу, населення, суспільство, каталог послуг, інформацію суспільно-політичного та соціально-правового характеру, конкурси, тендери, звернення та години прийому громадян, форум, фотогалерею, лінки (зв'язки з іншими ресурсами), гостьову книгу тощо. Зазвичай тут подається й карта сайту.

Через Головну сторінку здійснюються зв'язок з порталами Офіційного представництва Президента України, Верховної Ради, веб-порталом органів виконавчої влади, обласними радами як органами місцевого самоврядування. В залежності від наявності електронних ресурсів, з Головної сторінки деякі ОДА пропонують вийти на сайти архівних ресурсів своїх обласних архівів (Донецька, Житомирська, Херсонська ОДА).

Крім цього, на Головній сторінці можуть виставляти доступ до інформації про поточні актуальні питання, по котрих Уряд приймає відповідні постанови та рішення або актуалізував обговорення питання, а також місцеві події, що мають важливе загальнонаціональне значення: Україна – НАТО (Євроатлантична інтеграція) (Черкаська, Миколаївська), 100 днів діяльності Уряду (Черкаська, Одеська), ресурси щодо Голодомору (Чернівецька, Київська, Одеська, Рівненська, Миколаївська), Концепція державної мовної політики в Україні (Івано-Франківська), Про Раду громадськості при Президентові України (Івано-Франківська), Перший Всесвітній форум буковинців (Чернівецька), Громадянське суспільство (Чернівецька) тощо.

У деяких сайтах, зокрема, Сумської, Рівненської, Миколаївської, Луганської ОДА, на Головній сторінці приміщуються: текстова інформація лише по анонсах та основній культурній і адміністративній хроніці, інша інформація – через карту сайту –

доступ до рубрик щодо історії, про звіти адміністрації за попередній та поточний роки, щодо адміністративно-господарчої діяльності ОДА (апарат та персонал, розпорядження, аналітика, статистика, промисловість та агропромисловий розвиток, охорона здоров'я, спорт тощо).

На сайті Рівненської ОДА також виставлені текстові файли у вигляді анонсів, основної культурної хроніки, а інші рубрики знаходяться у стадії формування, однак дуже докладно подається карта сайту.

На Головній сторінці сайту Одеської ОДА, навпаки, відмовляються від текстової інформації, однак дуже структуровано та повно подають рубрики доступу на карті сайту, де повністю розкривається діяльність ОДА по усіх напрямках.

В окремих випадках автори сайтів урізноманітнюють подачу інформації. Так, сторінка на Черкаському сайті відкривається зверненням до відвідувачів сайту від імені Голови ОДА із згадкою про історичне минуле та сучасність Черкащини.

Доступ до ресурсів соціологічного опитування доповнений можливістю прийняти в ньому участь для відвідувачів сайту. Соціологічне опитування проводиться по актуальних питаннях діяльності Уряду, наприклад, щодо ставлення до адміністративно-територіальної реформи (Черкаська ОДА), “Що треба зробити, аби область насправді відповідала статусу “Зеленої Буковини” (Чернівецька). Серед останніх – “Ваші очікування від прийняття Закону “Про Кабінет Міністрів України” (Харківська, Кіровоградська, Київська, Дніпропетровська, Донецька, Сумська, Львівська, Одеська, Рівненська, Миколаївська). Найбільш потужні веб-сайти частіше оновлюють інформацію.

Через Головну сторінку та через карту сайту пропонується доступ до текстової інформації наступного рівня розкриття інформації – рубрики історії, культури, освіти, гуманітарної сфери, ЗМІ, економіки, фінансів, статистики, житлово-комунального комплексу та ін.

Форми презентації історико-культурної інформації областей є різними. Зазвичай, існує рубрика історичної довідки або “**Історія**”, де передаються основні довідкові відомості про історичне минуле, події, імена, економічний розвиток, пояснення щодо символіки області тощо. На різних сайтах ОДА представлені як стислі історичні довідки (Миколаївська, Луганська), так і розширені. Іноді приміщується повноцінний екскурс в історичне минуле, графічні образи ґрунтовні пояснення щодо символіки, розповіді про окремі факти минулого, видатних особистостей тощо (Київська, Чернігів-

ська, Харківська, Дніпропетровська). На Головній сторінці, як правило, значно розширюється історико-культурна інформація, яка надалі розкривається за рубриками (як, наприклад, Херсонська та Миколаївська ОДА відкрили рубрику “Україна у Великій Вітчизняній війні”).

Символіка має велике значення майже для всіх ОДА: на сайтах презентуються не лише описи гербів, прапорів та інших символів, а й історичні екскурси щодо символіки, зображеної на гербах, авторів, значення кольорів тощо. Символіка є одним з найбільш розгорнутих розділів таких областей, як Чернігівська, Харківська, Львівська. Так, наприклад, історична довідка Донеччини включає інформацію про центральну фігуру герба: “Пальму Мерцалова”, яку спеціально для Всеросійської виставки в Нижньому Новгороді в 1896 р. викував коваль “Новоросійського товариства кам'яновугільного, залізного і рейкового виробництва” Олексій Мерцалов. На цій виставці “Пальма” була відзначена вищою нагородою. У 1900 р. “Новоросійське товариство” брало участь у Всесвітній виставці в Парижі. Його виставковий павільйон, до складу якого входила і “Пальма Мерцалова”, був визнаний гідним вищої нагороди – Гран-прі. В даний час “Пальма” зберігається в Гірничому інституті Санкт-Петербурга.

Львівська ОДА розкриває зміст центральної фігури – лева: “Лев, що спинається на скелю, символізує могутність і силу краю, його мешканців, які віками боронили свою незалежність від чужинців. Водночас він перегукується з назвою міста Львова й іменем його першого володаря – князя Лева Даниловича. Корона на голові лева вказує на столичну роль регіону в Галицько-Волинському королівстві (у XVIII – на початку XX ст. – Королівство Галичини й Володимирії). Дубові й лаврові гілки обабіч герба символізують доблесть і славу регіону”. На деяких сайтах не лише розкривається зміст символіки, а й даються пояснення, де розміщується еталонний зразок герба, а також де можна розміщувати символіку області (Львівська ОДА).

Дуже поглиблено подає історію символіки Житомирська ОДА, включаючи малий та великий герб області, походження, зв'язки та тлумачення фігур, значення обласного прапора.

А от на сайті Донецької ОДА основна увага на Головній сторінці приділяється не історії області та краю, а хроніці, анонсам, звітуванню стосовно фінансово-економічної ситуації, житлово-комунальній сфері.

На деяких сайтах інформація обмежується лише історією адміністративно-територіального поділу. Так, історія Донеччини обмежується періодом радянської влади, починаючи від заснування селища Юзівки, часом створення області без екскурсів до історичного минулого краю. Основна увага на сайті Донецької ОДА приділяється адміністративно-територіальному аспекту історії. Сайти Одеської та Житомирської ОДА також основну увагу приділяють адміністративно-територіальним змінам.

У найбільш потужних порталах ОДА широко представлена рубрика **“Культура та культурні заклади”**, де йдеться про бібліотечні та музейні установи, заклади освіти, культурні події, заповідники, дендропарки, туристичні маршрути (зокрема, можна відзначити Київську, Житомирську, Одеську ОДА).

Одеська ОДА презентує Положення про власне Управління культури і туризму, а також пропонує через окремий доступ туристичні заходи, широко висвітлює звіти про розвиток культури і мистецтва, туризму, фінансування цієї галузі.

Під час формування рубрик соціокультурної інформації укладачі сайтів можуть надавати як коротку енциклопедичну, так і розгорнуту інформацію про культурні об'єкти, культурно-просвітницькі та наукові установи та громадські організації й товариства, культурну діяльність області. Так, Івано-Франківський ОДА не лише вказує чисельність і назви музеїв – як державних, так і громадських (Івано-Франківський краєзнавчий музей, Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Й. Кобрина), а й характеризує цінність та значимість колекцій, експозиції, цікаві експонати; також на сайті є відомості про філармонії, основні театри та їх репертуар, культурні події, історичні імена тощо.

Широко представлена інформація про бібліотеки, музеї та заклади культури й туризму, пам'ятки національного значення на сайті Житомирської ОДА, зокрема, будинок, в якому народилася і жила Леся Українка у м. Новоград-Волинському, братська могила учасників повстання “Коліївщина”, могила письменника й перекладача Бориса Тена (М. Хомичевського) у м. Житомирі, маєток Ганських-Ржевуських, де бував французький письменник Оноре де Бальзак у с. Верхівня Ружинського району тощо.

Важливу історико-допоміжну інформацію містять соціокультурні рубрики Київської ОДА, зокрема, про обласні бібліотеки (назви, адреси, історія, функції, склад фондів, порядок обслуговування читачів, наукова та бібліографічна діяльність, культурно-

масова робота тощо). Велика увага приділяється представленню області через туристичні маршрути: музейні та історико-археологічні комплекси, храми та монастирі, місця перебування видатних українських діячів (наприклад, шевченківські місця, маршрут “Козацькими шляхами”, де позначені пам’ятні об’єкти, музеї (наприклад, дуб Семена Палія у м. Фастів, Палієва гора та пам’ятник Богдану Хмельницькому у м. Біла Церква тощо); шляхи бойової слави (наприклад, у с. Нові Петрівці Вишгородського району); заповідники природничі та археологічні (Долина страусів, Дендропарк “Олександрія”, Згурівський дендропарк садово-паркової архітектури); тематичні, оглядові та комплексні екскурсії (“Перлина Поросся”, “Археологічні таємниці Київщини” тощо).

На сайті Донецької ОДА, в рубриці “Культура” основна увага приділяється загальним відомостям про розвиток культури та її закладів, наводиться загальна статистика щодо кількості бібліотек, закладів клубного типу, музеїв, парків культури і відпочинку, театрів, концертних організацій, вищих навчальних закладів культури і мистецтва, шкіл естетичного виховання, пам’ятників історії, археології, культури та монументального мистецтва, а також подані загальні відомості про фінансування, технічне обладнання закладів культури, соціальний захист працівників культури.

Велика увага приділяється також культурним подіям – численним фестивалям, виставкам (у тому числі книжковим, наприклад, “Хортицькі джерела”), меморіальним подіям тощо.

Окрему рубрику **туризм, культура, наука та освіта**, де докладно розкривається інформація про науково-освітні та культурні заклади, має на своєму сайті Рівненська ОДА.

Детально в табличній формі представляє культурні анонси та хроніку Житомирська ОДА, вказуючи не лише власне заходи, а й відповідальних за їх проведення.

Наукові та культурні товариства та їх діяльність представлена на вибіркових сайтах. Так, на Донецькому сайті широко репрезентована діяльність Товариства охорони пам’яток, клуби та товариства різних національностей, що проживають на території Донеччини (болгарів, білорусів, євреїв, татарів, вірменів, циганів, греків, німців та ін.), а також такі товариства, що вивчають культуру інших народів – китайську, корейську тощо. Виставлена інформація про проведення різних заходів, зокрема, Днів культури Білорусі, Днів вірменської музики, присвячених 100-річчю від дня народження Арама Хачатуряна, Свята культури етносів Донеччи-

ни, Всеукраїнського фестивалю грецької культури “Мега юрти”, Днів польської культури, Днів корейської культури “Кореяда”, Днів культури Німеччини, фестивалю литовського танцю, фестивалю мистецтв “Тиждень донецького театру і музики на Донецькій землі” тощо.

Слід звернути увагу на репрезентацію культурологічної інформації на сайті Сумської ОДА, який в таблично-графічному вигляді детально розкриває заклади культури, адміністративну інформацію стосовно основних заходів (фестивалі, виставки, семінари, Дні культури, культурна хроніка тощо).

На сайтах ОДА активно використовуються новітні засоби інтернет-технологій для привернення уваги до інформації, зокрема, анонс – біжучий рядок (Чернівецька, Кіровоградська ОДА), табличні методи репрезентації (Сумська, Луганська ОДА), виділення рубрики “Актуально” (Чернівецька ОДА).

На жаль, не завжди можна провести порівняльний аналіз засобів репрезентації історико-культурної інформації та її повноти на різних сайтах у зв'язку з тим, що на багатьох сайтах здійснюється реконструкція або виставляється лише обов'язкова інформація, що пов'язане з внутрішніми можливостями різних ОДА. Важливе значення має і концепція розкриття інформації, прийнята у різних ОДА – стисла чи поширена форма, увага до різних контекстів тощо.

Разом з тим огляд наявних ресурсів ОДА демонструє, що формується фактично новий тип електронного документального ресурсу, який є віртуальним електронним документальним джерелом оперативного характеру, орієнтованим на широкого користувача, і який постійно розвивається, оновлюється, оперативно відгукується на події, а також, що дуже важливо, – свідомо впливає на користувачів інформаційними ресурсами, безкоштовно розвиває систему знань. Сайти формують новий тип джерельної бази, перетворюючись на сучасне історичне джерело.

Такі тенденції пояснюються можливостями електронних інтернет-технологій, привабливістю виходу за межі вузьких функцій у питаннях репрезентації інформації про сферу діяльності, історичне та культурне тло, на якому ця дільність розгортається і те, в якій системі вона функціонує. Можливість хронологічної фіксації інформації, її нарощування, оновлення надає додаткові джерелознавчі аспекти сайтам як сучасним джерелам про історичний розвиток держави, а можливість охопити одночасно всю інформацію

на паралельному рівні та по вертикалі є додатковим підтвердженням щодо достовірності інформації.

Досвід, накопичений на порталах деяких обласних державних адміністрацій України, свідчить про розвиток індивідуального, творчого підходу до формування ресурсів, що репрезентують саму область та виконання адміністрацією своїх соціокультурних обов'язків. Ці портали перетворюються в комплексне інформаційне історико-культурне джерело регіонального значення, інтернет-довідники та історико-культурологічні ресурси.

Вищезгадані інтернет-довідники виходять за межі суто управлінського рівня, в них розвиваються функції самореклами та пропаганди знань, створюються умови для підвищення авторитету органів державної влади, репрезентації соціокультурної сфери їх діяльності, розвитку туризму, краєзнавства, природних ресурсів області, історичних населених пунктів, фактів про життя та діяльність видатних людей, події історії та сучасності тощо, чим розширюється зміст суто наукової інформації і надається простір для подальшого вивчення цих довідкових інтернет-сайтів істориками сучасної України.

¹ Кулешов С.Г. Документаційні ресурси інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень у місцевому органі державної влади // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2005. – Вип. 10. – С. 302–310.

² Закон України від 4 лют. 1998 р. № 74/98-ВР “Про Національну програму інформатизації” (<http://rada.kiev.ua>).

³ Закон України від 4 лют. 1998 р. № 75/98-ВР “Про Концепцію Національної програми інформатизації” (<http://rada.kiev.ua>).

⁴ Постанова Кабінету Міністрів від 22. 03.1999 р. № 431. Про затвердження Завдань Національної програми інформатизації на 1999–2001 роки: Постанова Верховної Ради від 13.07.1999 р. № 914-XIV; Про затвердження Завдань Національної програми інформатизації на 2000 – 2002 роки: Постанова Верховної Ради від 6.07.2000 р. № 1851-III та ін. (<http://rada.kiev.ua>).

⁵ Постанова розглядається в редакції із змінами: N 905 (905-2003-н) від 16.06.2003; N 150 (150-2004-н) від 11.02.2004; N 1700 (1700-2006-н) від 08.12.2006).